

Babur **zekâsı**, kahramanlığı ve yılmaz azmiyle karşılaştığı en büyük yıkımlarda hiçbir zaman pes etmemiştir. Diğer pek çok Türk büyüğü gibi o da av, spor ve eğlenceye düşkündü ancak gerektiğinde eğlenceden vazgeçmesini ya da ertelemesini de bilirdi. Aynı zamanda yazar ve şair olarak da adından söz ettirmiştir. *Veka-i Baburname*, *Vaki-at-ı Baburi* ya da *Tuzk-i Baburi* isimleriyle anılan eseri, İslam edebiyatında hatırat türünün ilk örneği olarak kabul edilir. Agra'da inşa ettirdiği çeşmeler, bağlar ve bahçelerde geçirdiği zamanlarda Hindistan'ın uzun ve sıcak yazlarını unutmaya çalışmıştır.

1530'da çok sevdiği oğlu Humayun, hastalanınca hekimler yapabilecekleri bir şeyin kalmadığını bütün tedavi yöntemlerini denediklerini söylerler.

Kısa süre sonra Humayun iyileşmeye başlar ancak bu kez Babur hastalanmıştır. Şehzade iyileştikçe padişahın sağlık durumu da kötüleşir ve 1530'da henüz Hindistan tahtına oturmasının beşinci yılındayken 48 yaşında ölür.

Humayun

1508 yılının mart ayında Kabil'de doğan Humayun, Babur'un dört oğlundan en büyüğüdür, diğer kardeşlerinin adı büyükten küçüğe: Kamuran, Askari ve Hindal'dır. Babası ölünce, Humayun yirmi iki yaşındayken tahta çıkmıştır. O sırada Kamuran, yirmi, Askari on dört ve Hindal on bir yaşındadır.

Humayun, o dönemin şartlarına göre iyi eğitim almış; edebiyat, matematik ve astronomiye büyük ilgi duyan ancak devlet işlerinde babası kadar öngörülü olmayan bir şehzadeydi. Tahta çıkınca birçok sorunla mücadele etmek zorunda kaldı. Bunlardan ilki kardeşleriyle yaşadığı anlaşmazlıklardı. Ölmeden önce babasına,

kardeşlerine karşı haksızlık etmeyeceği ve nazik davranacağı konusunda söz verdiği rivayet edilmektedir. Hatta Humayun'un babasına verdiği bu sözden etkilenerek tahta çıktıktan sonra devraldığı imparatorluğu diğer üç kardeşi arasında bölüştürmeyi arzuladığı ancak bu fikri danışmanları tarafından hoş karşılanmayınca geri adım attığı belirtilmektedir.

Delhi ve çevresindeki merkezi bölgeyi kendi elinde tutan Humayun, Kabil'i ve Kandahar'ı kardeşi Kamran'a, Sambhal ve Malva bölgelerini de Askari ile Hindal'a yönetmeleri için verince çok geçmeden danışmanlar endişelerinde haklı çıkarlar. Humayun birkaç yıl boyunca kardeşleriyle taht için mücadele etmek zorunda kalır. Bu dönem içerisinde halkını oldukça adaletli bir şekilde yönetmeyi hedefleyen Humayun, herhangi bir adaletsizliğe uğramışlarsa lümpenleri bile doğrudan huzuruna kabul edebilmekteydi. Sarayın hemen dışına yerleştirilmesini emrettiği *tabl-ı adil* adlı davul aracılığıyla halkla iletişim kuruyordu. Örneğin bir adam verdiği borcu geri alamıyorsa gelip davula iki kez vuruyordu. Eğer davula dört kez vurulursa bu birinin öldürüldüğünün habercisiydi. Padişah davulun sesini duymaz çalan kişiyi huzuruna çağırırdı.

Yüzen Bahçe

Mucitlere ve icatlara da oldukça değer veren Humayun, yeni buluşlara çok ilgi duyardı. Bir gün emrindeki yapı ustalarına yüzen bir bahçe hayalinden bahsedince bahçıvanlar ve bazı ustalar hükümdarın çıldırmış olabileceğini düşünerek bu hayalin gerçekleşebileceğinden şüphe ederler ancak o, projesinden vazgeçmeyerek tasarladığı salları yaptırmaya başlar. Çok sayıda sal birleştirilerek özel bir platform

oluşturulur ve yapı üzerinde küçük ağaçlarla çiçeklerin yetiştirilebileceği toprak bölgeler inşa edilir. Kısa sürede bitkilerle kaplanan platform sarmaşıklarla kamufle edilince Jumna (Yamuna olarak da bilinir) nehri kıyısına gelen insanlar akan nehir üzerinde bitkilerle donatılmış bahçeyi gördüklerinde hayran kalırlardı (Whyte 2016:15).

Yüzen arşı

Humayun'un nehir üzerinde hareket ettirilebilen bir arşı projesi de olmuştu. Yine büyük platformlar üzerine inşa edilen dkknlar hareket halindeydi ve nehir kıyısındaki küçük yerleşim yerlerine uğrayarak buralarda yaşayan halka daha çabuk ulaşabiliyordu. Őehre çok uzak mesafede yaşayıp sık ormanlardan dolayı uzun süren yolculuklar yüzünden zorluk çeken insanlar bu uygulamayı sevinçle karşılamışlardı ve gezici çarşılarda kolay alışveriş yapabilme imknı bulabilmişlerdi. Yine o dönemde nehirler üzerinde köprü sayısının çok az olması ulaşımı olumsuz etkilemekteydi. Bu askeri açıdan da büyük eksiklikti. Humayun, bu zorluğu da yine yüzen platformlar aracılığıyla zmşt. Birleştirilince köprüye dönüştürülebilen platformlar aracılığıyla ordunun kayıp vermeden nehirleri hızla geçebilmesi sağlanmıştı. Yine bu yapıların portatif parçalar halinde taşınabilmesi ve farklı yerlerde kullanılabilmesi de mümkündü (Whyte 2016:15).